

Лабрадор — ідеальна миська собака. Він має коротку, щільну шерсть з густим підшерстям, практично не намокають у воді. Шерсть лабрадора без запаху і не викликає алергію.

Відмітною ознакою породи є хвіст, дуже товстий біля основи, без підвісу, покритий густою, короткою і щільною шерстю, яка надає йому вигляд хвоста видри. У воді хвіст служить лабрадору кермом і допомагає йому при плаванні. Завдяки перетинкам на лапах лабрадор плаває зі швидкістю, яка не поступається людині з ластами. Людина активно використовує Лабрадорів, як спасачів на водах.

За стандартом, для лабрадорів допустимі три забарвлення: чорне (класичний), палеве (всі відтінки, від світло-кремового до темно-рудого) і коричневе (шоколадний). У лабрадорів є єдиний «недолік» — завжди велика довіра і дружелюбність. І власники лабрадорів повинні завжди пам'ятати, що не всі собаки, та й люди теж, мають подібні «недоліки» [3].

Література

1. Бернад Дьюк. Лабрадор ретривер / Бернад Дьюк. — Львів: Растр-7, 2007. — 375 с.
2. Дженет И. Черчилль. Лабрадор ретривер / Дженет И. Черчилль. — К.: Прецедент, 2006. — 93 с.
3. К.Шлегль-Ковфлер. Лабрадор и золотистый ретривер / К.Шлегль-Ковфлер. — Х.: Гуманитар. центр, 2001. — 510 с.
4. Пухова О.А. Лабрадор ретривер / О.А. Пухова- К: Грані-Т, 2007. — 119 с.

ОСОБЛИВОСТІ ЧИСЕЛЬНОСТІ ВОДЯНОГО ВУЖА (*NATRIX TESSELLATA*) В УМОВАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО СТЕПОВОГО ПРИДНІПРОВ'Я

Єрмоленко С.В.
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Водяний вуж (*Natrix tessellata* Laurenti, 1768) — один із самих розповсюджених видів офідіофауни Євразії. За літературними даними територія поширення *N. tessellata* простягається від Центральної Європи до Центрально-Західного Китаю, з тенденцією просування його на північ. З початку ХХІ століття на території України відмічено розширення північної межі ареалу цього виду з локальним збільшенням чисельності. Це обумовлено кліматичними та антропогенними факторами. Тому сучасні та майбутні дослідження чисельності, поширення та особливостей екології *N. tessellata* є актуальним завданням [6, 7]. Нові данні дадуть змогу будувати більш точні моделі прогнозування поширення водяного вужа, як в умовах України так і всього світу.

Для вивчення чисельності популяцій *N. tessellata* в умовах центрального степового Придніпров'я протягом весни-осені 2013-2015 р. проведені дослідження в біотопах з різним рівнем антропогенного навантаження: територія прилегла до Придніпровської ТЕС (м. Придніпровськ), Майорова балка (с. Майорка, Дніпропетровська область), Національний природний парк «Великий Луг».

За спостереженнями було встановлено, що в умовах центрального

степного Придніпров'я. біотопічний розподіл є не рівномірний, що обумовлено типом живлення, гідро та термофільністю *N. tessellata*. Максимальна чисельність відмічена на територіях які мають каменисті берега та невеликі затоки. Такі типи ландшафтів характеризуються більш сприятливими умовами для сховищ, мисливства та прогріву [2, 4, 5]. В місяцях з найбільш оптимальними укриттями відмічено скупчення вужів невеликими групами (до 5 ос./м²). Чисельність водяних вужів на території с. Майорка становить 12 ос./100 м маршруту; НПГ «Великий луг» — 15,2 ос./100 м; м. Придніпровськ — 11,5 ос./100 м.

Активність водяних вужів залежить від сезону і погодних умов. У спекотні дні пострепродуктивного періоду пік активності спостерігається ввечері. На початку осені зі зменшенням температури пік активності відзначається вдень і в ранковий час [9].

Статева структура популяції водяного вужа може відрізняється за місцем проживання та сезонністю. На результати визначення статевої структури впливає активність особин різної статі, визначається різним перевагою біотопів перебування і живлення.

За усередненими даними в популяціях водяного вужа, які займають біотопи, що досліджувалися, переважають самки. Вважається, що одразу після виходу з зимівлі активніші самці, а згодом — самиці. Після закінчення репродуктивного періоду активність самок також знижується. Кінець літа і початок осені характеризується практично рівним статевим співвідношенням з невеликим переважанням самок.

Згідно літературних даних найбільш вагомим на популяції водяних вужів є впливи антропогенного походження, а найбільше — трансформація ландшафтів: забудова берегової лінії; знищення мікрорельєфу та рослинності типових для водяного вужа біотопів та інші. Також на загибель вужа впливає винищення людьми, які вважають їх отруйними зміями. Серед природних ворогів: болотний лунь, орел-змієїд, чорний шуліка, хижі риби, лисиці, їжаки, що мешкають в стаціях, які типові для *N. tessellata* [1, 3].

Наші спостереження встановили, що чисельність популяцій, які досліджувалися, зросла в порівнянні з попередніми літературними даними [1], та утворює стійкі самодостатні популяції. Збільшення чисельності популяцій та розповсюдження їх на нові території може вплинути на пов'язані популяції видів у трофічних ланцюгах та ґельмінтофауну *N. tessella*, що потребує подальших досліджень.

Література

1. Булахов В.Л. Біологічне різноманіття України. Дніпропетровська область. Земноводні та плазуни (Amphibia et Reptilia) / В.Л. Булахов, В.Я. Гассо, О.Є. Пахомов. — Д. : Вид-во Дніпропетр. ун-ту, 2007. — 420 с.
2. Кармишев Ю.В. Плазуни півдня степової зони України (поширення, мінливість, систематика та особливості біології): дис. ... канд. біол. наук : 03.00.08/ Ю.В. Кармишев. — Мелітополь, 2002. —292 с. — Бібліогр. : с.92–100.
3. Куртяк Ф.Ф. Демекологічні особливості *Natix tessellata* (Laurenti, 1768) на теренах південно-західного макросхилу Українських Карпат / Ф.Ф. Куртяк, І.В. Білинець, А.В. Мокрані // Наук. Вісник Ужгород. ун-ту. (Сер. Біол.) — 2012. —Вип. 33. — 127–132 с.

4. Цуркан В.Ф. Структура серпентофауністических сообществ в некоторых экосистемах Модовы / В.Ф Цуркан // Матеріали 1-ї конференції Українського герпетологічного товариства — Київ. : — Зоомузей ННПМ НАН України, 2005. — 179-182 с.
5. Щербак Н. Н. Земноводные и пресмыкающиеся Украинских Карпат / Н. Н. Щербак, М. И. Щербань. — К. : Наукова думка, 1980. — 264 с.
6. Nekrasova O.D. Changes in the northern border of the home range of the dice snake, *Natrix tessellata* (Reptilia, Colubridae), in the Dnipro basin (Ukraine) / O.D Nekrasova., G.G. Gavrish, V.V. Kuybida // Vestnik zoologii, 2013. — 47, No 5. — 475–479 p.
7. Parker W. Population ecology / W. Parker, V. Plummer // Snakes: Ecology and Evolutionary Biology / R. Seigel, J. Collins, S. Novak (Eds.). — New Jersey : The Blackburn Press, 1987 (reprinted in 2002). — 253–301 p.
8. Petr V. First records of the dice snake (*Natrix tessellata*) from the North-Eastern part of the Czech Republic and Poland/ V. Petr, N. Bartłomiej, J. Daniel // Herpetology Notes, — Vol. 3 — 23–26 p.
9. Werner Y.L. A brief review of morphological variation in *Natrix tessellata* in Israel: between sides, among individuals, between sexes, and among regions / Y.L. Werner, T. Shapira // Turkish Journal of Zoology, 2011, — 452–466 p.

ХВОРОБИ МЕДОНОСНОЇ БДЖОЛИ НА ПАСІКАХ С. ЮР'ІВКА ГАДЯЦЬКОГО РАЙОНУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Закалюжний В.М., Тюжина К.О.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Анотація

Розглядаються питання найбільш поширених хвороб медоносної бджоли пасік с. Юр'івка Гадяцького району Полтавщини. Вказуються методи їх діагностування, лікування та профілактики, а також значення утримання сильних бджолородин у житті людини.

У живій природі нашої планети бджоли є невід'ємним елементом екології, вони сприяють природному відтворенню та збагаченню рослинного світу. Бджоли дають людині цінний дієтичний і легко перетравний продукт — мед, важливу, часто незамінну сировину для різних галузей промисловості, віск та багаті лікувальними властивостями допоміжні продукти — маточне молочко, прополіс, бджолину отруту та квітковий пилок. Проте для розвитку бджільництва на сучасному етапі потрібно забезпечити бджіл відповідною медоносною базою та застосовувати інтенсифікацію галузі. Однією із основних складових цього процесу є утримання сильних бджолиних сімей, а цьому достатньо часто заважають хвороби медоносною бджіл, які стримують розвиток галузі [2, 3].

Проаналізувавши відповідну наукову літературу, ми з'ясували, що хвороби медоносною бджолою бувають інфекційні, неінфекційні та інвазійні.

Інфекційні хвороби викликаються мікроорганізмами рослинного походження: бактерії, що викликають бактеріози (паратиф, європейський і американський гнилець, септицемія); віруси, що викликають вірусні захворювання (мішкоподібний розплід, параліч); грибки, що викликають мікози (аскосфероз, меланоз, аспергильоз).

Інвазійні хвороби викликаються мікроорганізмами, тільки тваринного походження: найпростіші (грегаріоз, нозематоз, амєбіаз, лептомоноз);